

Gode resultater med malkerace- krydsninger kræver korrekt pasning

Kvægkongressen, 2024
Mandag d. 26-2 15.00

Morten Kargo, Aarhus Universitet og VikingGenetics
Masja Reinhart, Kvægrådgiver KvægXperten

Med fokus på samspil mellem genetik og fodring

Vi vil med forsøgsresultater og eksempler fra praksis illustrere, at det er vigtigt at tilpasse fodringen til dyrenes race/racekombination

GODE RESULTATER MED MALKERACE KRYDSNINGER KRÆVER KORREKT PASNING

MORTEN KARGO

Julie B. Clausen¹, Hanne Marie Nielsen¹, Lisa Hein¹, Kresten Johansen¹, Anne Louise Frydendahl Hellwing², Mogens Vestergaard², Morten Kargo¹
Samt alle folkene på DKC

¹Center for Kvantitativ Genetik og Genomics, Aarhus Universitet

²Institut for Husdyr og Veterinærvidenskab

Mælkeafgiftsfonden

RDM OG HOLSTEIN

5 %

70 %

<i>Sidste 12 måneder**</i>		
3,7 % ★	Dødelighed pr. år	5,1 %
8,23 ★	Fedt + protein, %	7,67
798	Fedt + Protein, kg ★	879
320	Slagtevægt	325
3.74 ★	EUROP score	2.84

KRYDSNINGER MELLEM RDM OG HOLSTEIN

Tidligere studier har vist:

- Ydelse = Holstein
- Fedt/protein > Holstein
- Reproduktion > Holstein
  - Mastitis < Holstein
- Overlevelse > Holstein

Få undersøgelser
på foderoptag
og tilvækst

KRYDSNINGSFORSØGET

- 62 dyr

- 21 Holstein
- 20 RDM
- 21 Krydsninger mellem RDM og Holstein

- Halvdelen af hver gruppe tildelt en normal HF foderration optimeret for HF via NORFOR

- Halvdelen på en "lav" energiration

- Månedlige registreringer

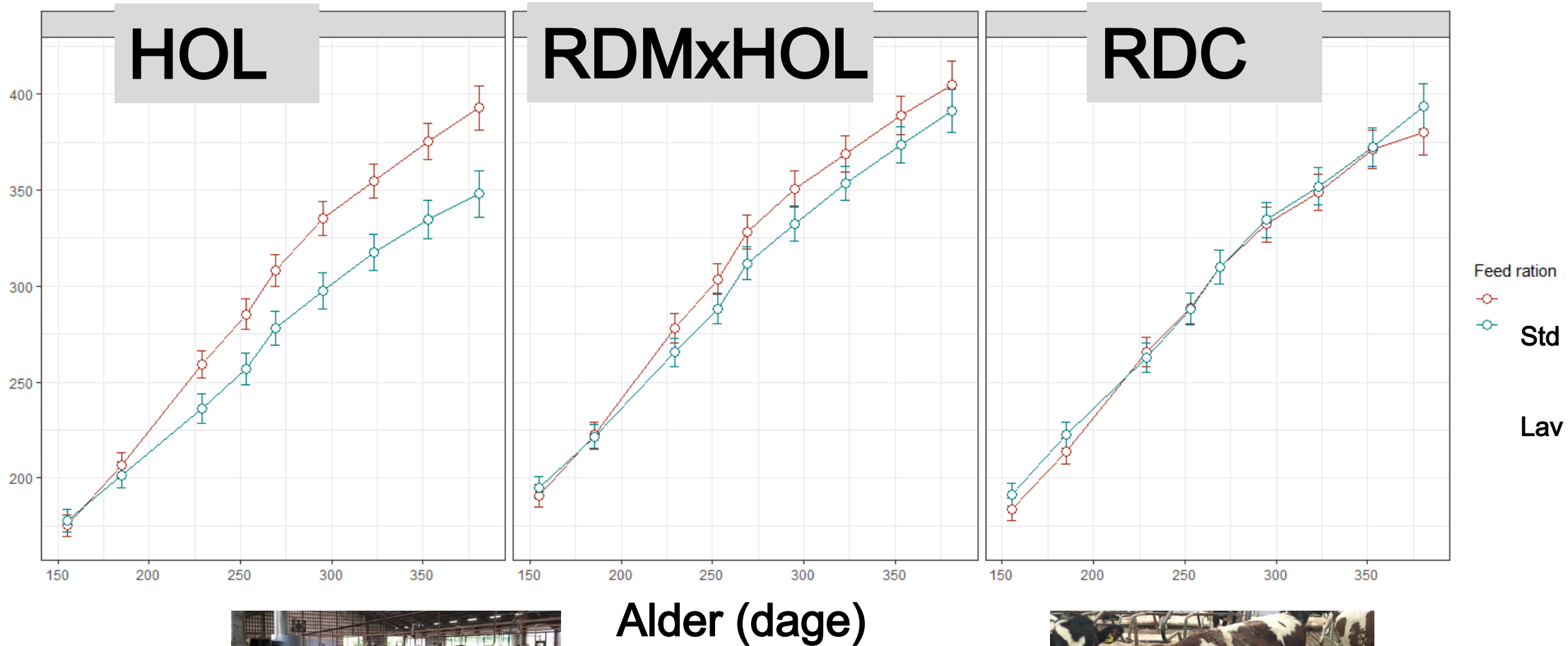
- Vægt
- Huld

- Daglige fodrerregistreringer

RESULTATER FRA 3 MDR. TIL INSEMINERIN -TILVÆKST

Vægt

KO DATA

Forsøgsbesætningen på Danmarks
Kvægforskningscenter

59 1. kalvskøer som kælvede
mellem juli og september 2021

13 slagte eller
udeladt

46 med 150 >
brugbare

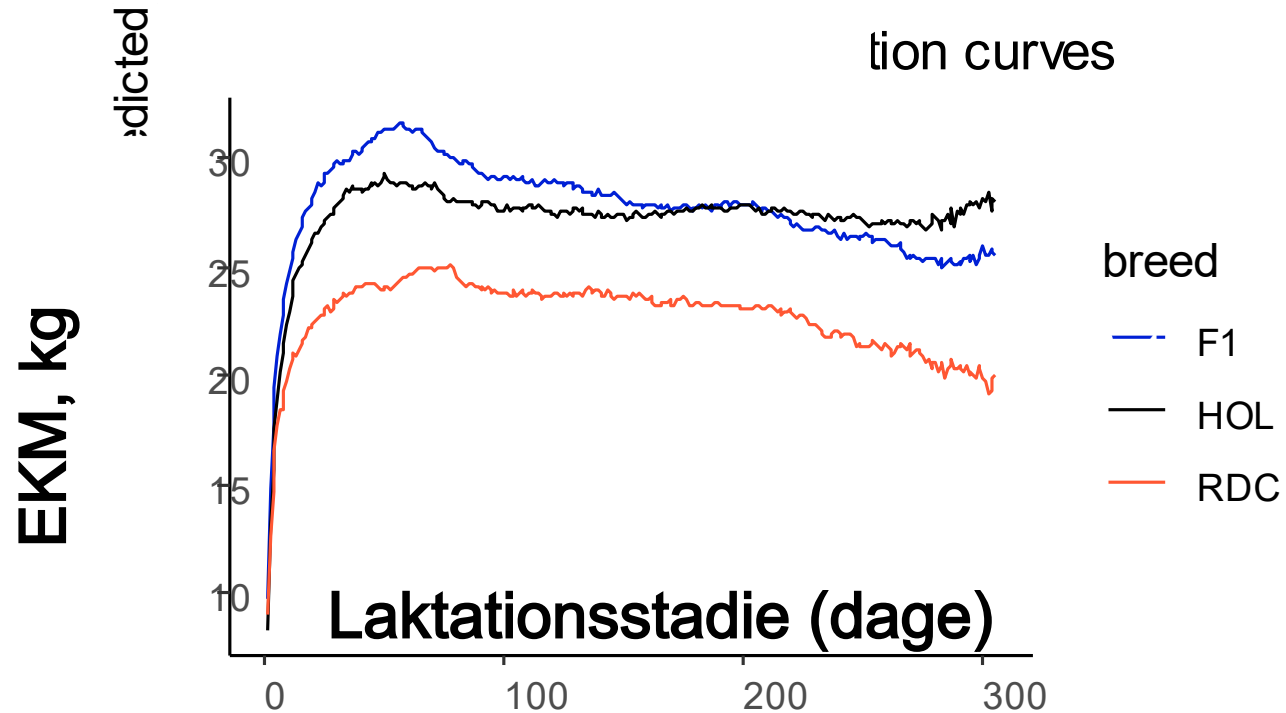
16 Holstein
(HOL)

16 RDM x HOL
(F1)

14 RDC

RESULTATER DAGLIG YDELSE - 1. LAKT.

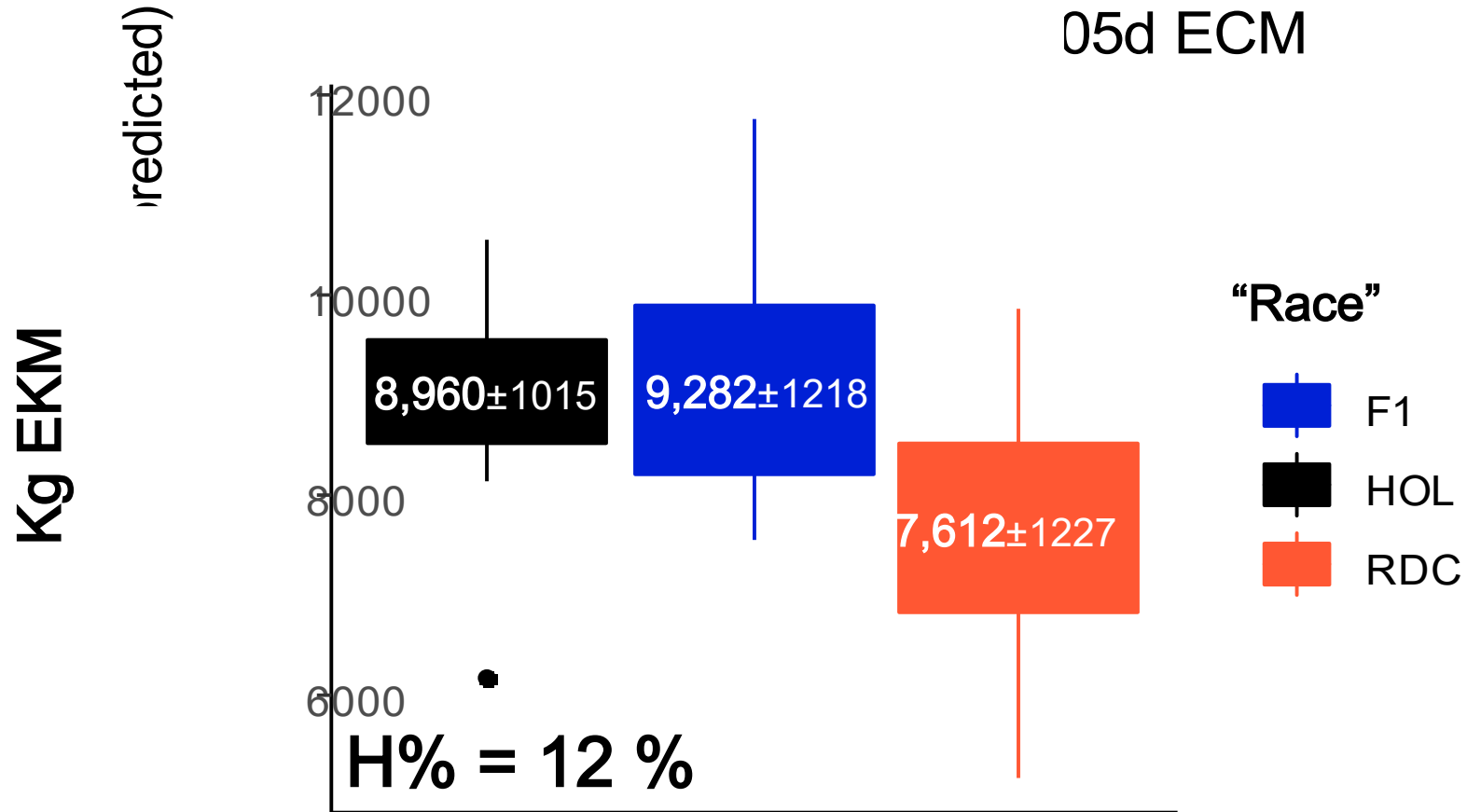

H% = 11%

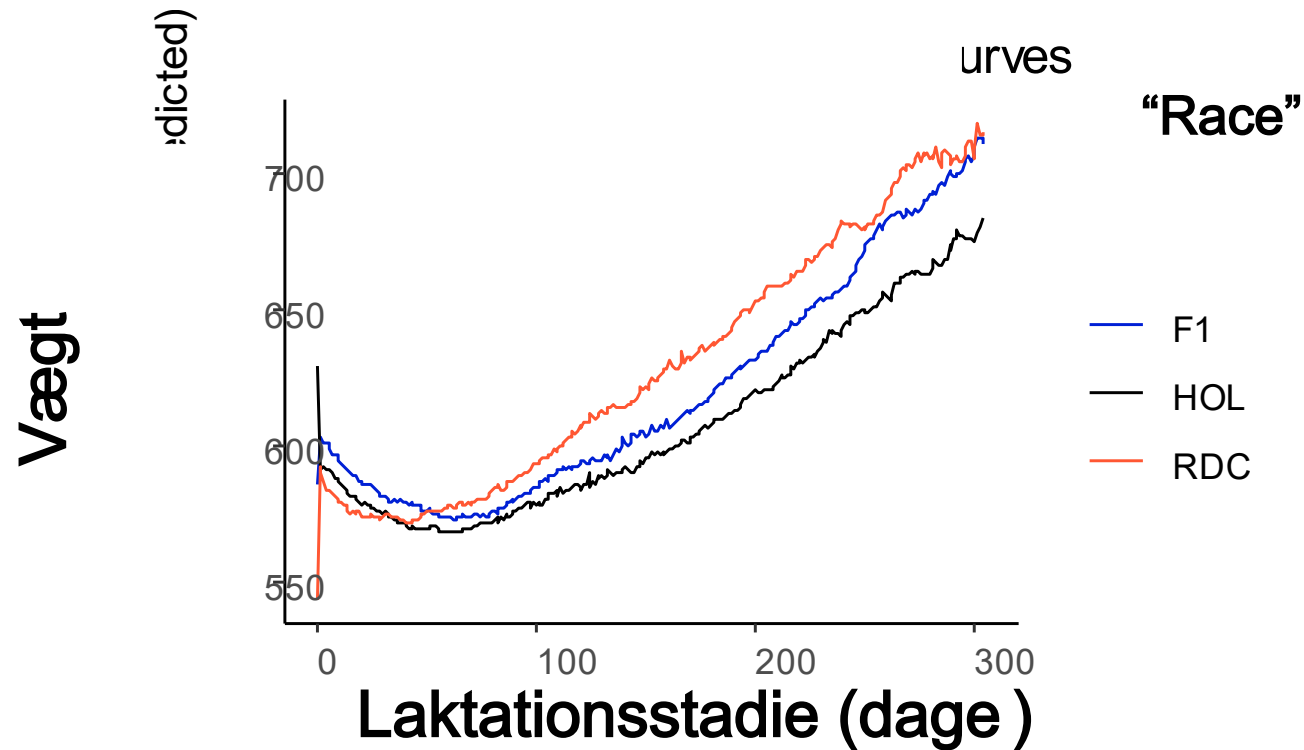
	HOL	F1	RDC
Fedt %	4.44±0.39	4.52±0.35	4.54±0.30
Protein %	3.75±0.19	3.87±0.11	3.93±0.20

RESULTATER 305 DAGES PRODUKTION - 1. LAKT.

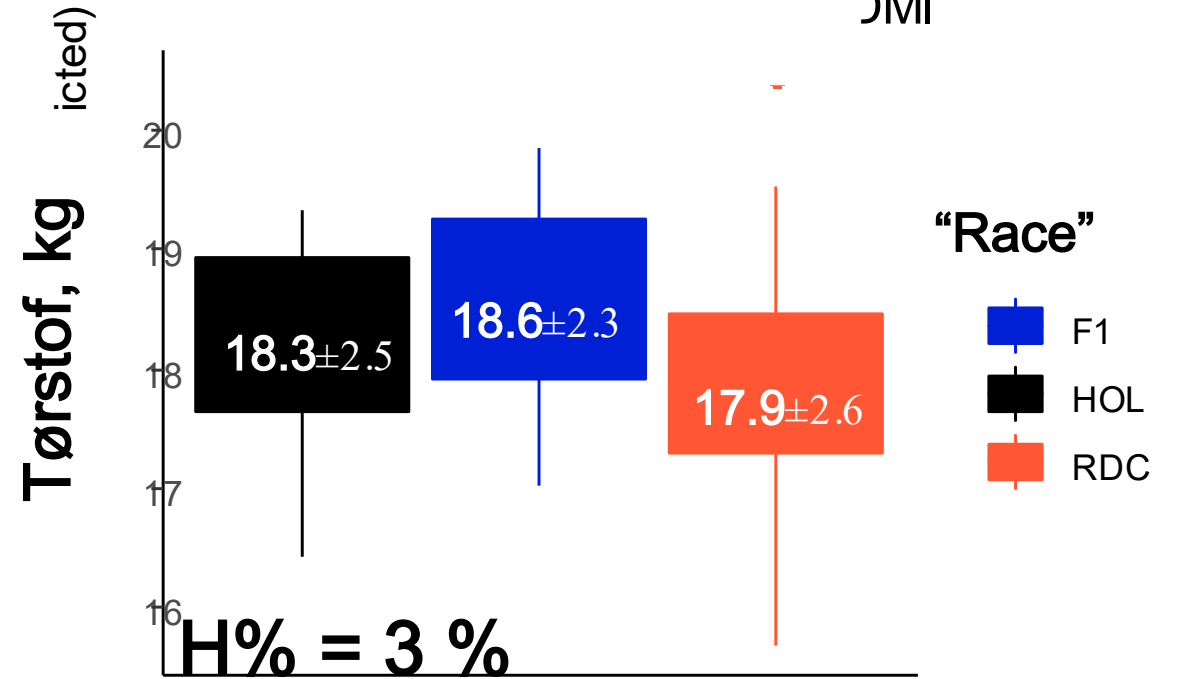
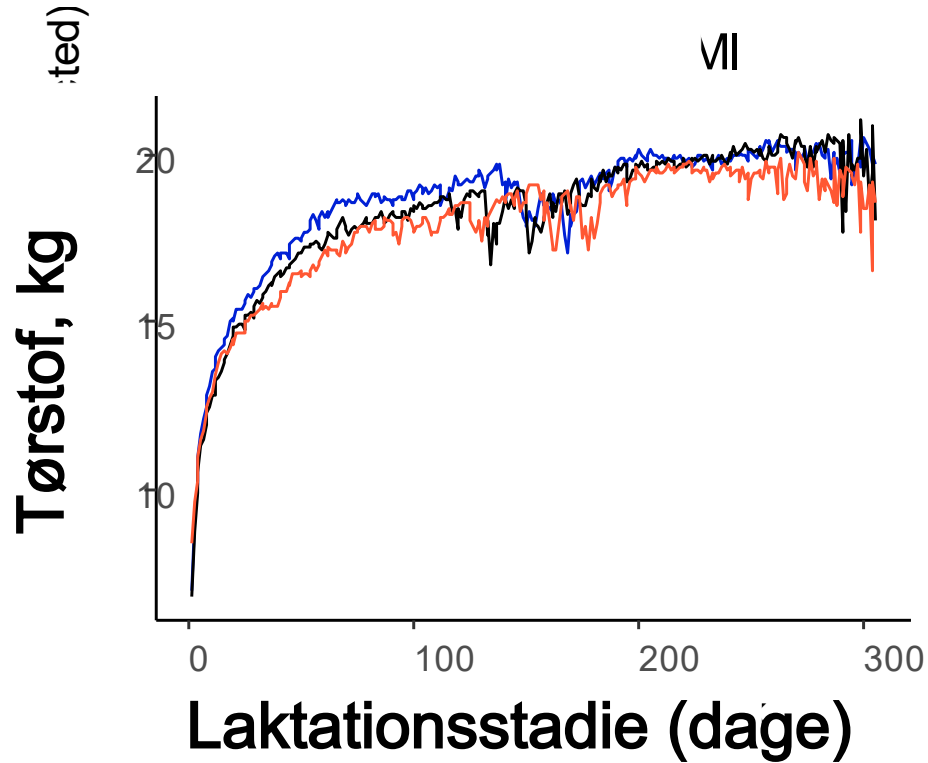

RESULTATER VÆGT-1. LAKT.

	HOL	F1	RDC	H%
Tilvækst kg/dag	0.29	0.37	0.43	1 %
Vægtændring kg	88	109	132	0 %

RESULTATER FODEROPTAGELSE 1. LAKT.

RESULTATEREFFEKTIVITET 1. LAKT.

	HOL	F1	RDC	H%
305d kg EKM/DMI	1.61±0.20	1.64±0.16	1.41±0.22	8 %
305d g mælkeprotein/DMI	56±6.8	58±6.3	50±7.3	9 %
305d g total protein*/DMI	59±6.9	62±6.2	55±7.6	8 %

*Total protein = Mælkeprotein + (total tilvækst x 20% kødprotein)

RESULTATER DAGLIG YDELSE - 2. LAKT. I FORSKELLIGE LAKTATIONSPERIODER

Fedt	HOL	F1	RDC
5-60 dage	1,68	1,60	1,48
61-120 dage	1,59	1,54	1,46
121-180 dage	1,54	1,46	1,45

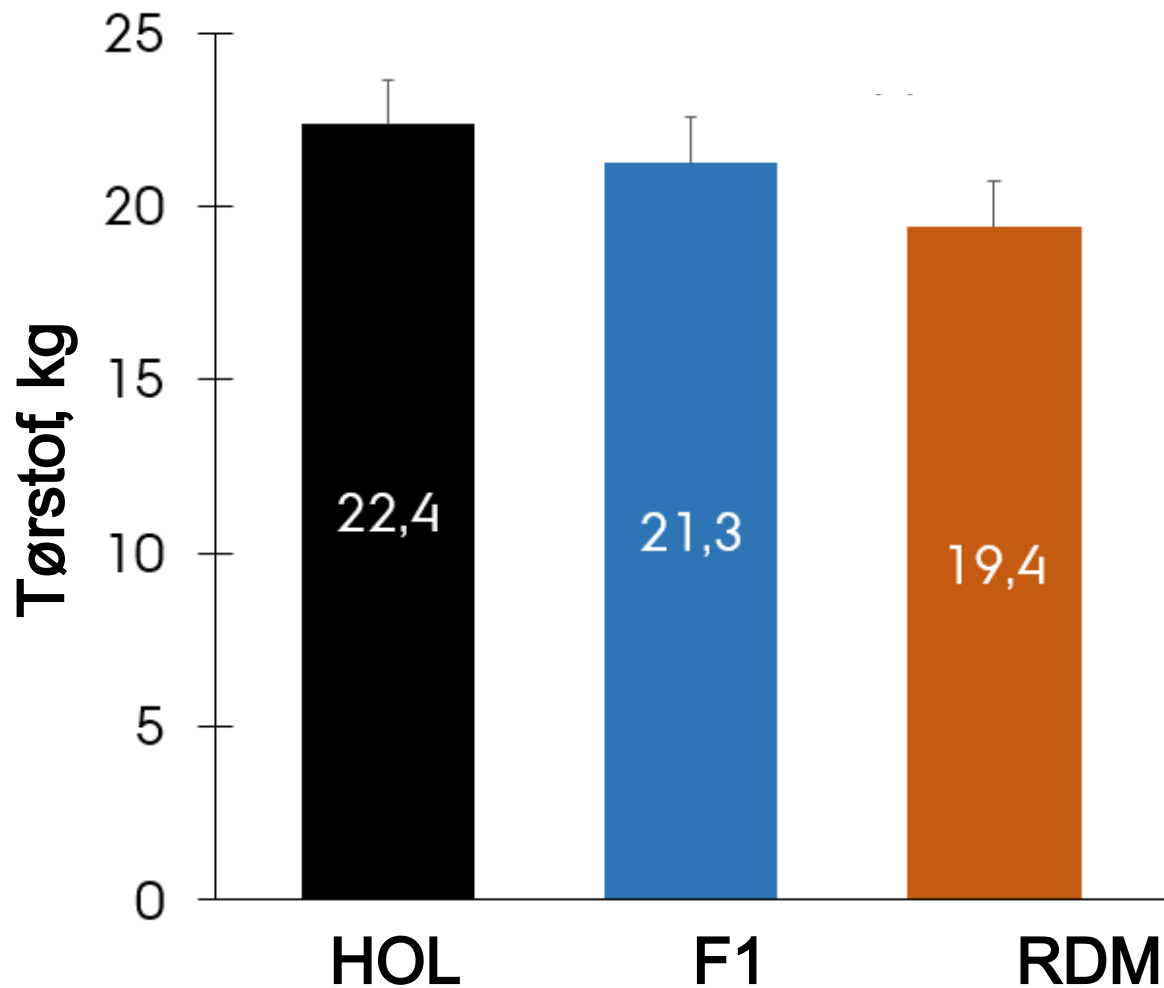
Protein	HOL	F1	RDC
5-60 dage	1,37	1,36	1,26
61-120 dage	1,45	1,46	1,35
121-180 dage	1,41	1,37	1,28

RESULTATERTØRSTO GOPTAG OG VÆGTÆNDRING- 2. LAKT. I FORSKELLIGE AKTATIONS PERIODER

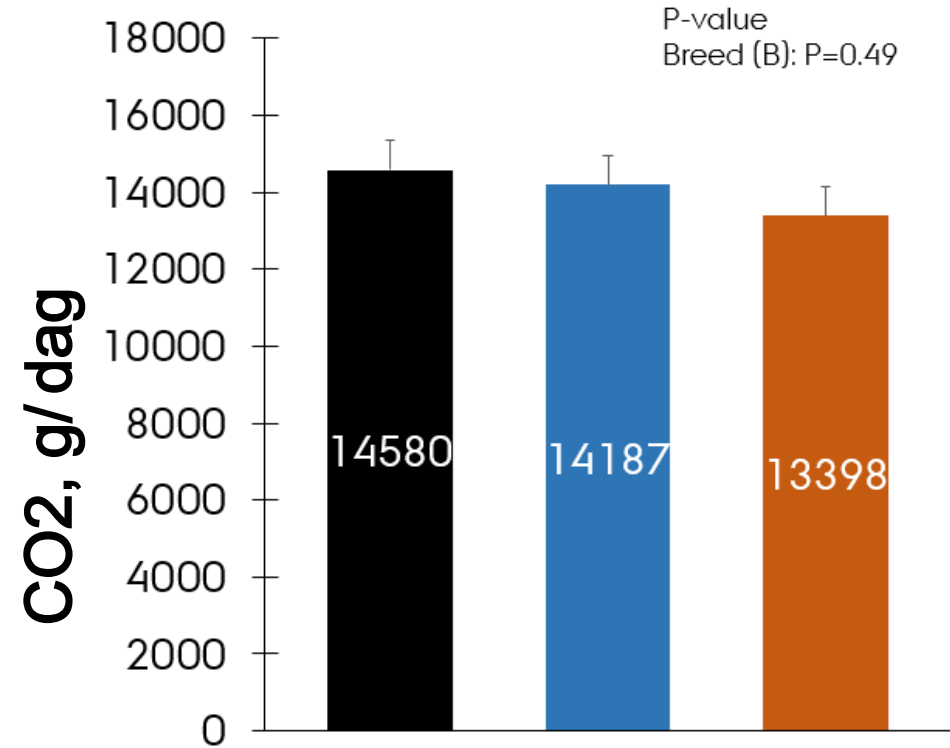
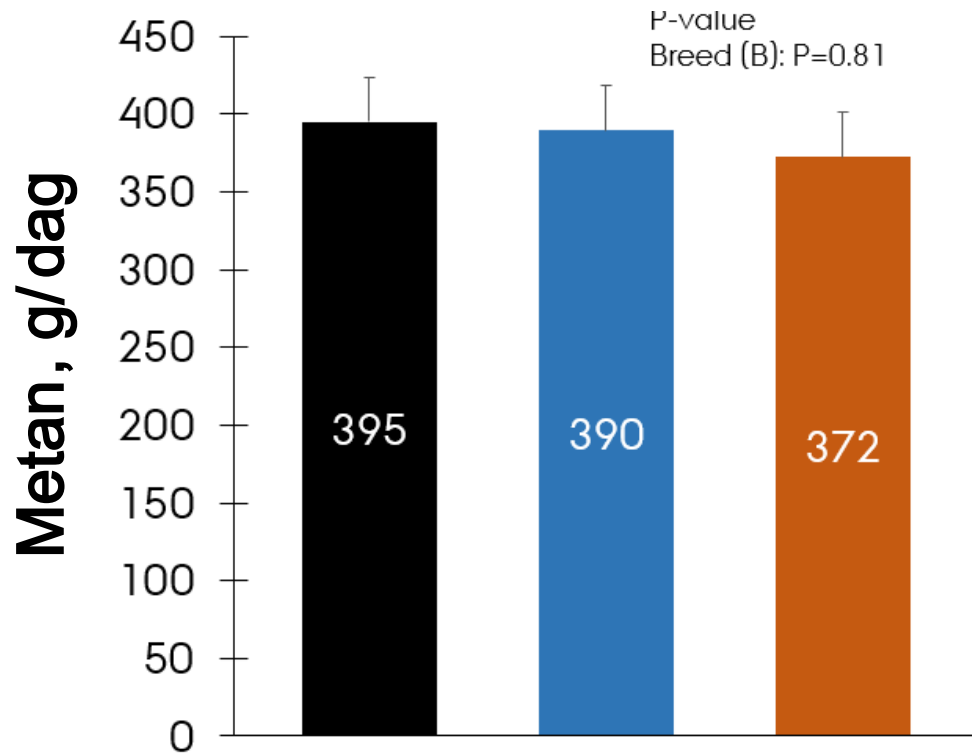
Tørstofoptag, kg/dag	HOL	F1	RDC
5-60 dage	22,6	21,5	21,1
61-120 dage	25,1	24,9	23,2
121-180 dage	24,7	24,1	23,4

Vægtændring; kg i perioden	HOL	F1	RDC
5-60 dage	-3	6	-1
61-120 dage	13	20	6
121-180 dage	15	32	17

TØRSTOFOPTAG KLIMAKAMMERFORSØG

EMISSION AF CH₄ OG CO₂

KONKLUSION

- ❖ Få dyr i forsøget – Stor variation
- ❖ **F1 krydsninger mellem RDM og Holstein**
  - ❖ EKM ydelse på samme niveau som Holstein
  - ❖ Tilvækst som gennemsnit af forældre
  - ❖ Samme effektivitet som Holstein – eller mere
- ❖ **RDM**
  - ❖ Laveste ydelse
  - ❖ Større tilvækst end Holstein og F1
  - ❖ Lidt mindre effektive end Holstein og F1
  - ❖ **Har fodringen været for energirig? RDM prioriterer energi anderledes end Holstein?**

Dagens emner

- Få den stærkeste kalv med korrekt management
- Fodring af ungdyr
- Management i overgangsperioden fra ren kerne til krydset besætning
- Fodereffektivitet ved de malkende køer i krydsningsperioden
- Sundhed hos krydsningskøer
- De gode overvejelser, før vi begynder at krydse vores besætning

Mange valgmuligheder
– Hvad skal vi vælge?

Den lille krydsning SDM & RDM & Jersey

- “Golden cross”
- Lille robust ko
- Stærke klove
- God ydelse på lav foderoptagelse

Den store krydsning SDM & Montbeliard

- "Pro cross"
- Store robuste ko
- Stor foderoptagelse

Fra stor til lille malkeko uden krydsning SDM/RDM → Jersey

- Lille robust ko med høj kg værdistof
  - Stærke klove
  - Særligt opmærksom på den store forskel på foderoptagelsen!
-
- Lov om hold af kvæg/staldsystem

Management ændringer ved krydsninger

Mælkefodring

- Daglig mængde
- Skål eller suttespand
  - Sutteadfærd
- Overgang til fuldfoder
  - Stivelse/protein behov

Fodring af ungdyr

- Tilvækst med den rigtige omsætning af foder
  - Grovfoderkvalitet
  - Protein/stivelsesforhold
  - Energiniveau
- Udgangspunkter fra bedriften
  - Start inseminering
  - Aldersgruppe

Foderplan til "procross" ungdyr

Fodermiddel	Enhed	Størrelse	Indhold
Vårbyg 2022 85 TS	Kg TS	115,0	0,2
Rapskrå i blanding	Kg TS	0,0	0,1
Ungdyr	Kg TS	41,2	8,1
Vårbyghalm	Kg TS	52,0	0,6
1 slæt 2023	Kg TS	47,5	2,9
2 slæt 2023	Kg TS	39,7	3,2
Majs 2022,	Kg TS	30,5	1,3
Komix 320-302 Kvier 2	Gr TS	0,0	70
Fodersalt	Gr TS	105,0	50

Rationsparameter	Enhed	Opt.	Tildelt
Vombelastning	Ingen en	☒	0,15
Energioptagelse	MJ/dag	☐	55,6
Energi	MJ/kg T	☐	6,61
Energibalance	%	☒	115,6
Foderoptagelse	kg TS/d	☐	8,4
Kraftfoder	kg TS/d	☐	0,4
Råprotein	g/kg TS	☐	128
PBV	g/kg TS	☒	1
Fedtsyrer	g/kg TS	☐	17
NDF	g/kg TS	☐	426
Stivelse	g/kg TS	☐	69
Calcium i alt	g/dag	☐	54
Fosfor i alt	g/dag	☐	30
Tyggetid	min./kg	☐	56
Fylde i alt	FV	☒	3,49
Fylde balance	%	☐	89,9

	6-22 mdr.
Energioptagelse	55,6 MJ/dag
Råprotein	128 g/kg TS
Stivelse	69 g/kg TS
Fyldebalance	89,9 %

Foderplan til "golden cross" ungdyr

			Kvier
Tildeling pr. dyr pr. dag			228-607
Fodermiddel	Enhed	Øre/kg	Tildelt
☐ Kvier December 2023	Kg	32,1	23,5
4 slæt 2023	Kg	29,7	16,0
Novamin kvie	Gram	360,0	70
Vårbyghalm	Kg	50,0	1,4
Hvedehelsæd 2023	Kg	30,6	6,0
Rationsparameter	Enhed	Opt.	Tildelt
Pris	kr./dag	☐	7,54
Foderoptagelse	kg TS/d	☐	8,5
Kraftfoder	kg TS/d	☒	0,1
Energioptagelse	MJ/dag	☐	47,4
Energi	MJ/kg T	☐	5,57
Energibalance	%	☒	97,3
AAT til tilvækst	g/MJ	☒	20,0
AAT balance	%	☐	109,8
PBV	g/kg TS	☒	23
Råprotein	g/kg TS	☐	138
Fedtsyrer	g/kg TS	☐	14
NDF	g/kg TS	☐	426
Vombelastning	Ingen en	☒	0,19
Stivelse	g/kg TS	☐	123
Calcium i alt	g/dag	☐	64
Fosfor i alt	g/dag	☐	31
Tyggetid	min./kg	☐	65
Fylde i alt	FV	☒	3,90
Fylde balance	%	☒	92,9

	8-24 mdr.
Energioptagelse	47,4 MJ/dag
Råprotein	138 g/kg TS
Stivelse	123 g/kg TS
Fyldebalance	92,9 %

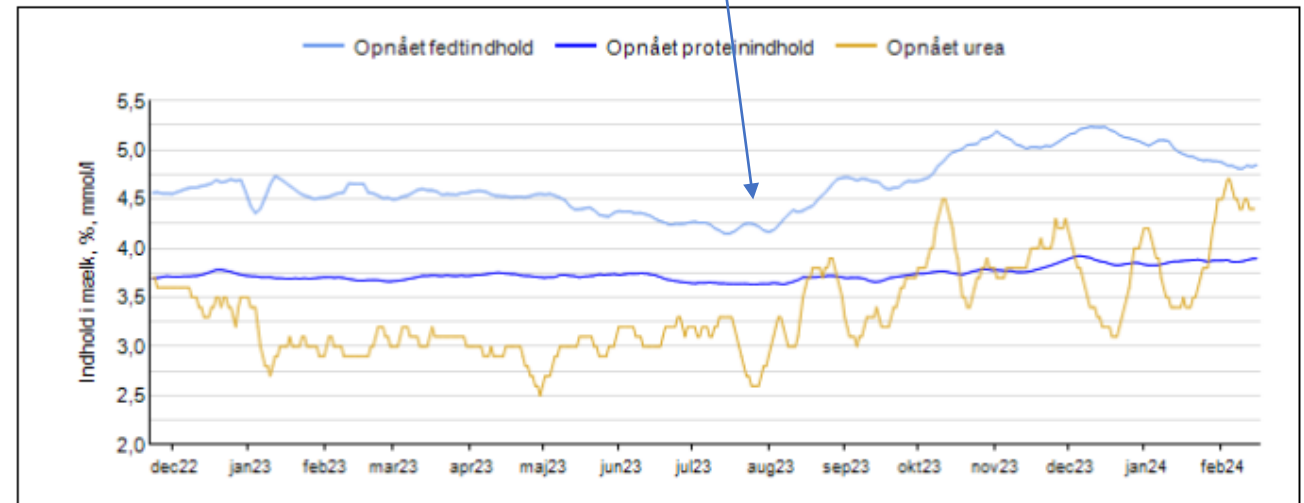
Foderoptagelse /Fodereffektivitet
ved de malkende køer

Tålmodighed er en dyd!

Fodring efter EKM

- Straf ikke de små med få liter mælk!
- Find de fodermidler der passer din ration og fylder mindst muligt
- Udnyt bypass effekten for at udnytte hele koens system

Management i overgangsperioden

-
- Hyppige foderregistreringer for at følge køernes fodring
  - Det enkelte staldsystem
    - Malkestald/robot
    - Store & små dyr
    - Sengebåse højde, bredde og længde

Overgangsperiode Pro cross

240 årskøer SDM & Montbeliard
12.400 kg EKM

- Stor andel grovfoder
  - Tilvækst & Udnyttelse
  - Fyldebalancen
- Moderat mængde stivelse
  - Aktivitetsniveau
- Protein niveau
  - Generelt set lidt lavere

Fodermiddel	Enhed	
Vårbyg Robot 2022	kg (kg TS)	1,8 (1,5)
Malkende December 2023 V2	kg (kg TS)	54,8 (20,4)
- Lipitec Bovi LM	g (g TS)	283 (281)
- Natriumbikarbonat	g (g TS)	47 (47)
- Kridt	g (g TS)	94 (94)
- Fodersalt	g (g TS)	47 (47)
- Komix 318-73	g (g TS)	158 (155)
- Vårbyg 2022	kg (kg TS)	1,6 (1,4)
- Rapsskrå i bla	kg (kg TS)	3,1 (2,8)
- Hestebønner	kg (kg TS)	2,2 (1,7)
- Roepiller, ume	kg (kg TS)	0,7 (0,6)
- Vårbyghalm	kg (kg TS)	0,3 (0,2)
- 1 slæt 2023 3	kg (kg TS)	8,0 (2,8)
- 4 slæt 2023 S	kg (kg TS)	17,1 (3,9)
- Majs 2023 Silo	kg (kg TS)	21,2 (6,4)
BAT SM FullMix	kg (kg TS)	2,5 (2,2)
Foderoptagelse	kg TS/dag	24,2
Energi	MJ/kg TS	6,65
Kraftfoder	kg TS/dag	10,8
Grovfoder	kg TS/dag	13,3
Grovfoderandel	% af TS	55,2
Råprotein	g/kg TS	166
AAT til mælk	g/MJ	14,5*
Energioptagelse	MJ/dag	160,8
PBV	g/kg TS	22*
AAT i foder / NEL i foder	g/MJ	14,2
Energibalance	%	98,9*
AAT	g/kg TS	94
Fedtsyrer	g/kg TS	33
NDF	g/kg TS	328
Vombelastning	Ingen enhed	0,40
Sukker	g/kg TS	37
Stivelse	g/kg TS	193
Forventet profit pr kg EKM	kr./kg EKM	1,02
Forventet profit	kr./dag	39,17
Fylde balance	%	99,3*
Fylde i alt	FV	8,72

Overgangsperiode Golden cross

- Foderoptagelse/fyldebalance
  - Vomflora
  - Lavere fylde i overgangen for ikke at "straffe" de mindste
- Stivelse/protein forhold
  - Højere andel protein for at udnytte stivelsen

Fodermiddel	Enhed	
Malkende 12 Februar 2024	kg (kg TS)	53,9 (22,2)
- Majs gluten 60%	kg (kg TS)	0,5 (0,5)
- Bergafat	g (g TS)	250 (248)
- Rapskage 10,5% fedt	kg (kg TS)	5,0 (4,4)
- Hvedehalm	kg (kg TS)	0,4 (0,3)
- Vilomin 994118	g (g TS)	180 (175)
- Kridt	g (g TS)	225 (225)
- Natriumbikarbonat	g (g TS)	100 (100)
- Vand	kg (kg TS)	9,5 (0,0)
- Fodersalt	g (g TS)	50 (50)
- Korn 24 B24	kg (kg TS)	2,2 (1,9)
- Sojaskråfoder NON-GM	kg (kg TS)	1,3 (1,1)
- Majs 23 silo	kg (kg TS)	24,9 (9,6)
- 2 slæt 2023	kg (kg TS)	4,0 (1,5)
- 3 slæt 2023	kg (kg TS)	5,3 (2,1)
ATR Elite Robot Blå FREE DK	kg (kg TS)	3,9 (3,5)

Foderoptagelse	kg TS/dag	25,7
Tørstofprocent	%	44,5
Grovfoderandel	% af TS	52,6
Krafftoder	kg TS/dag	12,2
Energioptagelse	MJ/dag	169,0
Energi	MJ/kg TS	6,57
Råprotein	g/kg TS	168
AAT til mælk	g/MJ	15,1
PBV	g/kg TS	10
AAT i foder / NEL i foder	g/MJ	16,1
Energibalance	%	91,7 *
Fedtsyrer	g/kg TS	42
Sukker	g/kg TS	50
Stivelse	g/kg TS	196
NDF	g/kg TS	316
Vomfordøjet NDF	g/kg TS	170
Vombelastning	Ingen enhed	0,45
Tyggetid i alt	min/dag	795
Fylde i alt	FV	8,95 *
Fylde balance	%	95,2

Sundhed ved krydsningskøer

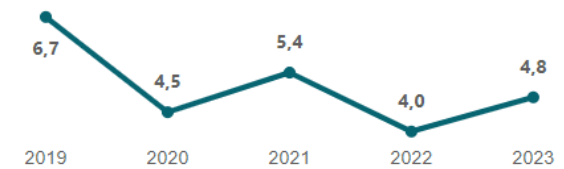
Dødfødte kalve (%)

Seneste 12 måneder (01-02-2023 - 31-01-2024)

Andelen af dødfødte kalve i forhold til antal kælvninger (fødselstilstande: defekt kalv, død inden 1 døgn eller dødfødt)

5,3

Forrige 12 måneder: 4,1 (+30.68 %)

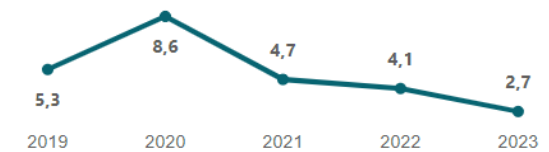
Døde kalve 1-180 dage (%)

Seneste 12 måneder (01-02-2023 - 31-01-2024)

Risiko for at kalve dør i tidsrummet 1-180 dage efter fødsel. Opgjort for kalve, der er født 6 mdr. forud for perioden.

2,3

Forrige 12 måneder: 4,5 (-47.81 %)

Gode råd til dine overvejelser

- Stil dig selv de gode spørgsmål
  - Hvorfor vil du gerne krydse din besætning?
  - Hvilken krydsning vil passe ind i din besætning?
- Er du konsekvent nok til en lang overgangsperiode?
  - Lang proces på godt 10 år
- Tænker du klimaberegning pr. kg mælk?

Vi mener, der er behov for en gruppe af produktionsrådgivere med focus på den mellemstore ko!

Hvad mener I?